

Ingekort fragment uit boek: Mia Leijssen (2007), *Tijd voor de ziel*. Pp.204-209.

Naamgeving

Wanneer ouders een kind verwachten is het zoeken naar een naam waarmee ze het kind verwelkomen en aanspreken een belangrijke thema. In therapie is het benoemen van ervaringen een belangrijk therapeutisch gebeuren. Wat niet gevat wordt in woorden, blijft als vage belevingen hangen in de binnenwereld en bestaat niet voor de buitenwereld.

De zoektocht naar een passende naam is ook deel van een spirituele ontwikkeling, zelfs al is het paradoxaal om het 'niet weten' of het transcendente te willen vatten in een naam. Tegelijkertijd is het bijzonder moeilijk om zich te verhouden met iets dat niet benoemd wordt. Diverse religies bijvoorbeeld erkennen de menselijke behoefte om 'het' bij naam te noemen en reiken veel namen aan om het oneindige 'dichterbij te roepen'¹. Het goddelijke is in sommige tradities ook letterlijk op aarde geïncarneerd: "*het woord is vlees geworden*". Daarmee treedt het transcendente binnen in de geschiedenis van de mensheid, kunnen mensen het waarnemen in een fysieke vorm en bij naam noemen.

Veel mensen groeien op in een specifieke religieuze traditie waarbij een naam voor het goddelijke 'vanzelfsprekend' is. Maar voor diezelfde mensen is die naam - bijvoorbeeld Jezus of Allah - vaak onbruikbaar geworden, omdat die beladen is met pijnlijke ervaringen of er schade verricht is door vertegenwoordigers van die religie. Maar ook zonder negatieve ervaringen binnen een bepaalde religieuze context is het niet evident dat een naam overgenomen wordt. Het behoort juist tot een spirituele ontwikkeling dat iemand niet blijft bij wat anderen beweren, maar wel zelf onderzoekt wat echt aanspreekt.

Ik ervaar het als een persoonlijke keuze om voor het 'niet weten' een naam te zoeken. Ook bij transcendente belevingen kan er een moment komen waarop het benoemen zich opdringt. Dan is het mogelijk dat bestaande namen weerstand oproepen of onbekend zijn en niet (meer) kunnen dienen. Namen kunnen afgetast worden totdat er ergens een click komt. Eens je echt kiest voor een naam, krijgt die gaandeweg meer betekenis en ga je er ook van houden.

Tot besluit van dit boek illustreer ik dit met een *persoonlijk vignet* over **mijn 'worsteling met de naam'**.

Het is merkwaardig gelopen met deze getuigenis. Ik twijfelde erg om deze intieme passage op te nemen in dit boek. Ik had ze herhaaldelijk verplaatst en uiteindelijk in een 'restdocument' gestoken. Net voor de afsluiting van het boek ontmoet ik een cliënte die in haar therapie aarzelend spreekt over haar problemen om haar spirituele ervaringen te benoemen. Ze durft er met niemand over communiceren uit vrees voor de reacties van anderen. De synchroniciteit van dit gesprek komt bij mij over als een laatste 'duw' om te spreken over 'mijn naam' in de hoop dat het anderen uitnodigt om ten volle te durven gaan voor wat hen dierbaar is.

---

¹ De Moslims gebruiken 99 namen om Allah te aanroepen, in het Hindoeïsme is het zingen van de 108 namen van God gebruikelijk, in het Christendom kent men de litanieën waarmee Maria met diverse namen aanbeden wordt.

Ik ervaar mezelf als iemand die lange tijd 'zwanger van het goddelijke' was. Het voelt zelfs als 'een moeilijke bevalling' want het was helemaal niet vanzelfsprekend om die beleving in het daglicht te brengen. Maar ik kon er niet meer naast dat mijn lichaam in alles te kennen gaf dat de tijd gekomen was om 'het kind' op de wereld te zetten en het een naam te geven, zodat het ten volle zou kunnen ontwikkelen.

Persoonlijk ervaar ik mijn 'spirit' als het meest vitale van mezelf dat aanwezig is als een duidelijke lichamelijke gevoelde ervaring. Dat gaat steeds gepaard met 'meer' dan ik kan uitleggen, dat 'verder' reikt dan wat ik met mijn beperkte persoon belichaam. Na wat rondzwerven is het steeds evidentier geworden dat ik mij daarin verbonden voel met een vrouwelijke spirit die in de Christelijke traditie verpersoonlijkt is in Maria, maar die evenzeer gesymboliseerd wordt door godinnen van andere religies en Wijsheidstradities. Het helpt mij om mijn verbinding met het Hogere Zelf te doorvoelen en te versterken door het als 'Maria' aan te spreken.

Ik kan eigenlijk niet zeggen dat 'ik' gekozen heb om deze onuitsprekelijke ervaringen 'Maria' te noemen. Het is al van voor mijn geboorte op mijn weg gekomen toen mijn vader de reis van zijn leven ondernam om in Lourdes aan Maria te vragen of hij en zijn vrouw - na zes zonen - nog een dochter mochten ontvangen. Negen maanden later ben ik geboren en kreeg ik niet toevallig de doopnaam 'Maria'. Lange tijd echter had 'Maria' voor mij de invulling zoals de katholieke kerk die gegeven heeft en daar voelde ik mij niet goed bij. Ik wou zelfs niet meer zo genoemd worden en koos rond mijn 14 jaar voor 'Mia' als roepnaam. Want de 'maagd' Maria was voor mij ongeloofwaardig en onaantrekkelijk. Ik zag het als een oneerlijke truc om vrouwelijke seksualiteit in de doofpot te stoppen². Ook koesterde mijn moeder zoals veel vrouwen van haar generatie, een devotie voor 'de dienstmaagd des heren'. De onderdanige en minderwaardige toon die erin doorklonk beleefde ik als een ontkenning van vrouwelijke kracht en waardigheid. Nochtans waren mijn moeder en vele andere vrouwen die ik kende, ontegensprekelijk zeer bekwaam. Het stoorde mij dat "*hun licht onder de korenmaat stond*". Pas nadat ik mij bevrijd had van het enge vrouwbeeld van een patriarchale katholieke traditie, werd 'Maria' voor mij de naam voor de vrouwelijke goddelijke kracht die in elke mens tot leven kan komen.

Wat ik nu 'Maria' noem, is de lichamelijke ervaring van een kracht of een wijsheid die 'ergens' vandaan komt, die ik ervaar als 'meer' dan mijn kleine 'ik' dat huist in deze fysieke vorm. Mijn nuchtere geest heeft lange tijd veel kritische bedenkingen geplaatst bij wonderlijke ervaringen van mezelf en anderen. Maar Maria bleef zich moeien met mijn leven, zodat ik mij gaandeweg meer en meer uitgenodigd voel om er mij aan over te geven. Soms leidt dat tot verbondenheid, rust, verwondering; soms steken de twijfels weer de kop op. Net dan ontroert het mij hoe 'Zij' zich kenbaar kan maken in de vorm van onverhoopte bijstand of steun uit geheel onverwachte hoek. Ik voel mij vaak gezegend met mensen en dingen die op mijn pad komen, die mij of mijn dierbaren een hand toe steken. Dat voelt als menselijke incarnaties van het goddelijke.

En dan is er natuurlijk de goddelijke kracht van de 'oermoeder' die te ervaren is in het wonder van de geboorte van een kind. Maar dat is slechts één van de varianten waarin de godin voelbaar is. Ze is evenzeer voelbaar in elke onderneming waarin het beste in een mens tot uitdrukking gebracht wordt met zorg voor het geheel. Dat is voor mij ook de symboliek van het baren van het 'goddelijke kind' dat ter wereld gekomen is om de mensheid te dienen. Ik kan mij soms zeer gesteund en gedragen

---

² Het is kennelijk een eigenschap van nogal wat religies en patriarchale samenlevingen dat ze niet overweg kunnen met (vrouwelijke) seksualiteit en geen respect hebben voor 'moeder aarde'. Dat ze zelfs zo ver gaan dat ze vrouwen verminken en verkrachten en de natuur onteren.

voelen door de 'Maria aanwezigheid' die als een concrete dagdagelijkse kracht het leven van vele mensen kan doorstromen.

Het is voor mij ook belangrijk dat Maria op mensenmaat is, een vrouw van vlees en bloed, die zich kan vuilmaken aan en genieten van alles wat het aardse leven meebrengt. Die ook weet wat lijden is. Weten dat je kind lijdt, is een grotere pijn dan dat het aan jezelf gebeurt. Dat ze daarbij aanwezig blijft, maakt Maria tot een bron van inspiratie om te kiezen voor mededogen met wie lijdt en te beseffen dat veel van wat we niet begrijpen toch kan leiden naar een zinvol proces.

Maar Maria blijft ook een mysterie. Er zijn in de overlevering van haar geschiedenis zoveel elementen weggelaten en vervormd om ze te laten passen in de context van het verhaal dat de vertellers wensten te vertellen. Het herinnert mij aan het relatieve van elk perspectief en het houdt me waakzaam om de essentie te blijven zoeken tussen de vele overbodigheden.